

FERICITUL AUGUSTIN

**PREDICI DESPRE
VIRTUȚILE CREȘTINE**

Traducere din limba latină, cuvânt înainte și note
ANCA MEIROȘU

Carte tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului

Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

DOXOLOGIA
Iași, 2020

CUPRINS

Cuvânt înainte (**Anca Meiroșu**)..... 7

Predici despre virtuțile creștine

Predica 53

Despre cuvintele din Evanghelia lui Matei:
„Fericiți cei săraci cu duhul” etc., dar și
despre ce s-a vorbit cel mai mult: „Fericiți cei
curați cu inima, că ei vor vedea pe Dumnezeu” 9

Predica 53 A

Despre cele opt înțeleșuri
ale Ferișirilor din Evanghelia 27

Predica 90 A

Despre dragostea pentru Dumnezeu
și pentru aproapele 41

Predica 344

Despre dragostea pentru Dumnezeu
și dragostea pentru viața lumească 57

Predica 349

Despre iubire și despre orbul care a primit lumină 69

Predica 350

Despre iubire 77

Predica 350 A

Despre iubire și despre a-L iubi doar pe Dumnezeu 83

Predica 357	
Despre lauda păcii	91
Predica 358	
Despre pace și iubire	101
Predica 359 A	
Despre răbdare și despre parabola evanghelică a iconomului	111
Predica 359 B	
Despre ascultare	131
Predica 385	
Despre dragostea omului față de om	161
Predica 391	
Către tineri	171
Predica 392	
Către cei căsătoriți	179
Bibliografie selectivă	187

**Despre cuvintele din Evanghelia lui Matei:
„Fericiți cei săraci cu duhul” etc., dar și despre
ce s-a vorbit cel mai mult: „Fericiți cei curați
cu inima, că ei vor vedea pe Dumnezeu”¹**

**Dobândirea fericirii nu ține doar de dorința omului,
ci și de lupta cu sine însuși**

I.1. Sărbătoarea fecioarei sfinte² – care L-a mărturisit pe Hristos și a meritat mărturie din partea din Hristos, fecioară

¹ Predica 53, *De verbis Evangelii Matthaei: Beati pauperes spiritu etc. sed de hoc maxime quod dictum est: Beati mundicordes, quoniam ipsi Deum videbunt*, a fost rostită la data de 21 ianuarie 413 d.Hr., la Cartagina. Textul latinesc a fost preluat din *Patrologia Latina* 38, 364-372.

² Este vorba despre Sfânta Muceniță Agnia, care a trăit la sfârșitul secolului al III-lea d.Hr. Ea este comemorată de creștinii ortodocși la data de 21 ianuarie. Pe când era o copilă, în jurul vârstei de 11 ani, a fost cerută în căsătorie de fiul unui demnitar roman. Agnia l-a refuzat pe acesta, păstrându-și curăția. Obligată să ducă ofrande zeilor păgâni, copila s-a împotrivit, mărturisindu-și credința în Dumnezeu. Ca urmare, a fost închisă într-un lupanar, însă acolo, printr-o minune, părul i-a crescut până la călcâie, împiedicându-i să se apropie de ea pe cei care voiau să o atingă. Cei care s-au înverșunat, și-au pierdut viața. Așa s-a întâmplat și cu fiul demnitarului roman. Înduioșată de tatăl defunctului, ea l-a readus la viață cu ajutorul lui Dumnezeu. În ciuda milosteniei sale, Agnia a fost ulterior aruncată în foc, dar nefiind atinsă de flacără, a fost înjunghiată. Cf. Carolyn Diskant Muir, „Saint Agnes of Rome as a Bride of Christ: A Northern European Phenomenon, c.1450-1520”, în *Simiolus: Netherlands Quarterly for the History of Art*, Vol. 31, Nr. 3 (2004 - 2005), p. 136.

care a fost omorâtă în văzul tuturor, dar care a fost încununată [cu slavă] în taină – ne îndeamnă să vă vorbim, iubiți credincioși, despre acel discurs de încurajare din Evanghelie, pe care Domnul l-a ținut acum puțină vreme, numind multele feluri de [a duce o] viață fericită. Nu e nimeni care nu ar vrea [așa o viață]! Într-adevăr, nu se poate găsi nimeni care să nu vrea să fie fericit! O, dar dacă oamenii nu ar refuza lucrarea [aducătoare de răsplată, cu atâta nesăț, adică] în felul în care își doresc răsplata [ei]! Cine nu aleargă repede când i se zice: „Vei fi fericit”? Să audă cu plăcere și când i se zice: „Dacă vei face acest lucru”! Dacă premiul este îndrăgit, să nu se refuze lupta! Și să se aprindă sufletul spre săvârșirea grabnică a lucrării, deoarece se oferă o răsplată. Ceea ce voim, ceea ce năzuim, ceea ce cerem, va veni apoi. Însă pentru ceea ce va veni apoi, ni se comandă să facem ceva acum. Iată, începe să-ți amintești vorbele divine și înseși povețele evanghelice sau recompensele. „Feriți cei săraci cu duhul, că a lor este Împărăția cerurilor.”³ Apoi, Împărăția cerurilor va fi a ta. [Însă] acum, să fii sărac cu duhul. Vrei ca apoi Împărăția cerurilor să fie a ta? Acum, ia seama al Cui ești tu. Să fii sărac cu duhul! Mă întrebi poate ce înseamnă să fii sărac cu duhul. Niciun [om] care se fălește nu este sărac cu duhul. Deci, cel smerit este sărac cu duhul. Înaltă este Împărăția cerurilor, dar: „Cel ce se smerește pe sine se va înălța”⁴.

Blândețea omului atrage bunăvoința Domnului

II.2. Ia seama la ce urmează: „Feriți cei blânzi – spune –, că ei vor moșteni pământul”⁵. Tu vrei acum să stăpânești niște pământ. Vezi să nu te stăpânească pământul! [Dacă] ești blând, îl vei stăpâni. Vei fi stăpânit de el [dacă] nu ești blând! Și când

³ Mt. 5, 3.

⁴ Cf. Lc. 14, 11.

⁵ Cf. Mt. 5, 5.

auzi premiul propus, ca să [ajungi să] stăpânești pământul, să nu lărgești hăul avariției prin care vrei să-l stăpânești acum, după ce vecinul tău a fost dat la o parte prin toate mijloacele. Să nu te amăgească această idee! Cu adevărat vei stăpâni pământul atunci când te vei uni cu Cel Care a făcut cerul și pământul. Căci asta înseamnă să fii blând, să nu-L respingi pe Dumnezeuul tău: ca în ceea ce faci bine să-L placi pe El, nu să te placi pe tine, ca în relele pe care le vei pătimi cu bun temei, El să nu îți displacă, ci tu să îți displaci ție. Și nu este puțin lucru că Îi placi Lui, dar îți displaci ție. Însă plăcându-te tu pe tine, Îi vei displăcea Lui.

Dumnezeu îi mângâie pe cei care plâng cu sufletul

III.3. Ia seama la a treia [afirmație]: „Fericiți cei ce plâng, că ei se vor mângâia”⁶. În plâns există o lucrare, în mângâiere există o răsplată. De fapt, cei care plâng trupește, ce mângâiere au? Neplăcută mângâiere, de care trebuie să ne temem! Când cel care plânge este mângâiat, atunci se teme să nu plângă iarăși. De pildă, provoacă mâhnire un fiu condus pe ultimul drum, provoacă bucurie un fiu [abia] născut. Pe primul [părintele] l-a dus pe ultimul drum, pe cel din urmă l-a luat în brațe. Față de acela simte durere, față de acesta simte teamă. Prin urmare, în privința niciunuia nu simte mângâiere. Va fi adevărată acea mângâiere prin care se va da ceea ce nu se poate pierde, pentru ca cei care acum plâng din cauză că rătăcesc [pe pământ], să se bucure apoi că sunt mângâiați.

Hristos trebuie să fie mâncarea și băutura sufletului nostru

IV.4. Să se adauge a patra lucrare și recompensă: „Fericiți cei ce flămânzesc și însetează de dreptate, că ei se vor

⁶ Cf. Mt. 5, 4.

sătura”⁷. Vrei să te sature. Cu ce? Dacă trupul dorește sațietatea, odată ce se mistuie mâncarea care te-a săturat, vei îndura din nou foamea. Spune [Iisus]: „Și cine va bea din apa aceasta va înseta iarăși”⁸. Leacul care se folosește pe o rană, dacă o va vindeca, deja [rana] nu mai doare, însă leacul care se folosește împotriva foamei, adică mâncarea, se folosește astfel încât să o potolească într-o anumită măsură. Căci după ce a trecut sațietatea, foamea se întoarce. Într-adevăr, zilnic se recurge la remediul sațietății, dar nu este vindecată rana slăbiciunii. Deci, să flămânzim și să însetăm de dreptate ca să ne săturăm de dreptatea însăși de care acum ne e foame și sete. Căci ne vom sătura cu acel lucru de care ne e foame și sete. Omul nostru dinlăuntru să flămânzească și să înseteze: căci are mâncarea lui, are băutura lui. „Eu sunt pâinea ce S-a coborât din cer”⁹, spune [Iisus]. Tu ai pâinea celui care flămânzește, dorește-ți și băutura celui care însetează: „Că la Tine este izvorul vieții”¹⁰.

Dumnezeu ne întoarce cu aceeași măsură milostenia de care am dat dovadă în timpul vieții pământești

V.5. Ia seama la ce urmează: „Feriți cei milostivi, că de ei Se va milostivi Dumnezeu”¹¹. Fă [milostenie] și [ți] se va face: fii milostiv cu aproapele [tău] pentru ca [Domnul] să fie milostiv cu tine. Că te îndestulezi și te afli [în același timp] în nevoie: te îndestulezi cu cele trecătoare, ai nevoie de cele veșnice. Tu auzi un om care cerșește, [dar] tu însuți ești cerșetorul [în fața] lui Dumnezeu. Ți se cere și ceri [la rându]l tău]. Cum te vei purta cu cel care cere de la tine, așa se va purta Dumnezeu cu cel care cere de la El [adică cu tine]. Tu ești și plin, și gol:

⁷ Cf. Mt. 5, 6.

⁸ Cf. In 4, 13.

⁹ Cf. In 6, 41.

¹⁰ Ps. 35, 9.

¹¹ Cf. Mt. 5, 7.

din plinătatea ta, umple-l pe cel gol, ca să ți se umple golul cu plinătatea lui Dumnezeu.

Oamenii curați cu inima vor ajunge să-L vadă pe Dumnezeu

VI.6. Ia seama la ce urmează: „Fericiți cei curați cu inima – adică, cei care sunt cu inima curată –, că ei vor vedea pe Dumnezeu”¹². Acesta este hotarul iubirii noastre, hotar care ne desăvârșește, nu care ne sleiește. Mâncarea se termină, se termină veșmântul: mâncarea, pentru că se consumă [tot] mâncând, veșmântul pentru că este gata [de a fi îmbrăcat] prin împletirea de [fire]. Se termină și una, și alta: dar hotarul acesta are legătură cu distrugerea, hotarul acela [al inimii curate] are legătură cu desăvârșirea.

Orice facem, orice facem bine, orice lucru pentru care ne spetim, orice lucru pentru care ne tulburăm în chip meritos, orice dorim fără de vină, când vom ajunge să-L vedem pe Dumnezeu, nu-l vom mai cere. De fapt, ce lucru să ceară cel căruia Îi este alături Dumnezeu? Sau ce lucru să-i fie îndeajuns aceuia căruia nu îi este îndeajuns Dumnezeu? Vrem să-L vedem pe Dumnezeu, căutăm să-L vedem pe Dumnezeu, ardem de dorință să-L vedem pe Dumnezeu. Cine nu [vrea acest lucru]? Dar vezi ce s-a zis: „Fericiți cei curați cu inima, că ei vor vedea pe Dumnezeu”¹³. Pregătește locul din care să-L vezi. Ca să vorbesc în funcție de [starea noastră] trupească, de ce vrei să vezi răsăritul soarelui cu ochii bolnavi¹⁴? Să fie sănătoși ochii și lumina aceea [îți] va fi bucurie! Dacă ochii nu sunt sănătoși, lumina aceea [îți] va fi chin. Căci nu ți se va permite să vezi cu inima întinată ceea ce nu se vede decât cu inima curată. Ești dat deoparte, ești alungat, nu o vei vedea. „Fericiți

¹² Cf. Mt. 5, 8.

¹³ Cf. Mt. 5, 8.

¹⁴ *Cum oculis lippis*, cu ochi inflamați, care curg.

cei curați cu inima, că ei vor vedea pe Dumnezeu.” De câte ori i-a enumerat [Evanghelistul] pe cei fericiți? De câte ori [a zis] care [sunt] motivele fericirii [adevărate], care [sunt] lucrările, care [sunt] recompensele, care [sunt] meritele, care [sunt] premiile? Nu s-a zis nicăieri [altundeva]: „Ei vor vedea pe Dumnezeu”. „Ferițiți cei săraci cu duhul, că a lor este Împărăția cerurilor. Ferițiți cei blânzi, că ei vor moșteni pământul. Ferițiți cei ce plâng, că ei se vor mângâia. Ferițiți cei ce flămânzesc și însetează de dreptate, că ei se vor sătura. Ferițiți cei milostivi, că ei vor dobândi milostenie.”¹⁵ Nu s-a zis nicăieri [altundeva]: „Ei vor vedea pe Dumnezeu”. Când s-a ajuns la cei curați cu inima, li s-a făgăduit că vor vedea pe Dumnezeu. Din niciun alt motiv decât pentru faptul că acolo sunt ochii cu care [poate] fi văzut Dumnezeu. Vorbind despre acești ochi, Apostolul Pavel afirmă că „ochii inimii voastre au fost luminați [de El]”¹⁶. Prin urmare, acești ochi, pentru a fi apărați de slăbiciunea lor, sunt luminați de credință. „Atâta vreme cât suntem în trup, rătăcim [departe] de Domnul. Căci umblăm prin credință, nu prin vedere.”¹⁷ Însă atâta vreme cât suntem în această [stare de] credință, ce se zice despre noi? „Vedem acum prin oglină în ghicitură, iar atunci, față către față.”¹⁸

Dumnezeu trebuie descoperit cu ochii inimii, nu cu ochii trupești

7. Nu se face referire aici la fața trupească. Căci dacă te-ai aprins de dorința de a-L vedea pe Dumnezeu, îți vei pregăti fața trupească pentru a-L vedea pe Dumnezeu, [dar] vei vrea să vezi tot o astfel de față, trupească, a lui Dumnezeu. Însă dacă de-acum cel puțin ai cunoștință duhovnicească despre

¹⁵ Cf. Mt. 5, 3-7.

¹⁶ Cf. Ef. 1, 18.

¹⁷ Cf. II Cor. 5, 6-7.

¹⁸ Cf. I Cor. 13, 12.

Dumnezeu, încât să nu gândești că Dumnezeu este trupesc – ieri am dezbătut mai pe îndelete acest lucru dacă totuși am izbândit să ducem vreo idee până la capăt –, dacă în inima voastră, ca în templul lui Dumnezeu, am nimicim imaginea înfățișării Lui omenești, dacă de-acum vă vin bine în minte și pun stăpânire pe măruntaiele voastre de dinăuntru cuvintele cu care Apostolul îi disprețuiește pe cei care „zicând că sunt înțelepți, au ajuns negliobi. Și au schimbat slava lui Dumnezeu Celui nesticăcios cu asemănarea chipului omului celui stricăcios”¹⁹, [„cugetați drept despre Domnul și în simplitatea inimii căutați-L”]²⁰.

Chipul, mâinile și picioarele lui Dumnezeu

VII. Dacă de-acum disprețuiți o așa greșeală, dacă o respingeți, dacă pentru Creator faceți curat în templul Lui, dacă vreți să vină și să sălășluiască la voi, „cugetați drept despre Domnul și în simplitatea inimii căutați-L”²¹. Vedeți cui ziceți, dacă totuși ziceți, dacă ziceți cu adevărat: „Inima mea Ți-a zis: «Voi căuta fața Ta»”. Să zică și inima ta. Și adaugă tu: „Chipul Tău, Doamne, îl voi căuta”²². Într-adevăr, bine cauți deoarece cu inima cauți. Se vorbește despre chipul lui Dumnezeu, se vorbește despre brațul lui Dumnezeu, se vorbește despre mâna lui Dumnezeu, se vorbește despre picioarele lui Dumnezeu, se vorbește despre lăcașul lui Dumnezeu, se vorbește despre scăunelul picioarelor Lui. Dar nu te gândești la mădulare omenești!

Dacă vrei să fii templu al Adevărului, distruge idolul falsității. Mâna lui Dumnezeu este puterea lui Dumnezeu. Fața lui Dumnezeu este știința lui Dumnezeu. Picioarele lui Dumnezeu sunt prezența lui Dumnezeu. Lăcașul lui Dumnezeu,

¹⁹ Cf. Rom. 1, 22-23.

²⁰ Cf. Înț. Sol. 1, 1.

²¹ Cf. Înț. Sol. 1, 1.

²² Cf. Ps. 26, 13.

dacă vrei, ești tu. Sau poate vei îndrăzni să negi că Hristos este Dumnezeu? „Nu”, spui tu. Îngădui ca Hristos să fie și virtutea, și înțelepciunea lui Dumnezeu? „Îngădui”, spui tu. Ascultă: „Sufletul celui drept este lăcașul înțelepciunii”²³. Căci unde are Dumnezeu lăcașul dacă nu acolo unde locuiește? Însă unde locuiește dacă nu în templul Său? De fapt, „sfânt este templul lui Dumnezeu, care sunteți voi”²⁴. Deci, ia seama la felul în care Îl primești pe Dumnezeu. „Duh este Dumnezeu. În duh și în Adevăr trebuie să fie adorat Dumnezeu.”²⁵ Acum, dacă îți e pe plac, să intre în inima ta chivotul testamentului și Dagon²⁶ să cadă. Ascultă acum și învață să-L dorești pe Dumnezeu, învață cum te poți pregăti pentru a-L vedea pe Dumnezeu. „Fericiți cei curați cu inima – spune –, că ei vor vedea pe Dumnezeu”²⁷.

VIII. De ce îți pregătești ochii trupești? Dacă se va [putea] vedea astfel [cu ochii trupești], ceea ce se va vedea se va afla într-un [singur] loc. Nu se află într-un singur loc Cel Care este pe de-a-ntregul pretutindeni. Fă curat în locul de unde se poate vedea [Dumnezeu].

²³ Cf. Înț. Sol. 1, 1-2.

²⁴ Cf. I Cor. 3, 17.

²⁵ Cf. In 4, 24.

²⁶ Cf. I Rg. 5, 3. Dagon era zeul fertilității și agriculturii adorat de locuitorii din sudul Palestinei, numiți filistenii. Sfânta Scriptură relatează că, în urma unei confruntări, filistenii au furat de la israeliți Chivotul Legii (lada sfântă în care erau păstrate Tablele Legii dumnezeiești și toiagul lui Aron) și l-au așezat în templul lui Dagon. Două zile la rând au găsit căzută la pământ statuia zeului păgân, lipsită de mâini și picioare. Mai târziu, ca urmare a nenorocirilor care s-au abătut asupra lor, filistenii s-au simțit nevoiți să restituie evreilor Chivotul. *Vezi* J. Menant, „Le mythe de Dagon”, în *Revue de l'histoire des religions*, Vol. 11 (1885), pp. 295-301; Itamar Singer, „Towards the Image of Dagon, the God of the Philistines”, în *Syria*, T. 69, fasc. 3/4 (1992), pp. 431-450.

²⁷ Cf. Mt. 5, 8.

Fiecărei lucrări omenești îi corespunde o recompensă

8. Ascultă și înțelege (dacă voi putea să explic cu ajutorul Lui): să ne ajute să înțelegem toate lucrările [omenești] și recompensele mai sus menționate, modul în care își corespund, fiind așezate alături unele de altele. Căci în ce loc s-a vorbit despre un premiu căruia să nu îi corespundă o lucrare, cu care să nu se potrivească? Deoarece smeriții par ca și cum sunt străini de Împărăția [cerurilor], spune [Hristos]: „Fericiți cei săraci cu duhul, că a lor este Împărăția cerurilor”. Deoarece oamenii blânzi sunt ușor înlăturați din pământul lor, spune: „Fericiți cei blânzi, că ei vor moșteni pământul”. Deja celelalte afirmații sunt [ușor de] deslușit, sunt limpezi, se înțeleg de la sine. Nu au nevoie de un susținător, au nevoie de [cineva care] să le amintească. „Fericiți cei ce plâng”. Cine plânge nu dorește mângâiere? Spune: „Ei se vor mângâia. Fericiți cei ce flămânzesc și însetează de dreptate”. Cine flămânzește și însetează de dreptate nu caută sațietatea? Și „ei se vor sătura”, spune [Hristos]. „Fericiți cei milostivi.” Cine este milostiv dacă nu cel care nădăjduiește să i se întoarcă de la Dumnezeu din aceeași lucrare, [altfel spus, care nădăjduiește] ca [Dumnezeu] să împlinească față de el lucrarea pe care el o face față de un om sărac? „Fericiți cei milostivi – spune [Hristos] –, că de ei Se va milostivi Dumnezeu.”

Cum se face că pentru fiecare afirmație a fost așezată [recompensa] cuvenită și, în privința premiului, nu a fost dezvăluit nimic care să nu corespundă poveței? Căci povața este să fii sărac în duh; premiul este: să ai Împărăția cerurilor. Povața este să fii blând; premiul este: să stăpânești pământul. Povața este să verși lacrimi; premiul este: să fii mângâiat. Povața este să flămânzești și să însetezi de dreptate; premiul este: să te sature. Povața este să fii milostiv; premiul este: să dobândești milostenie. La fel, povața este să faci curat în inima [ta]; premiul este: să-L vezi pe Dumnezeu.

Mădularele duhovnicești și rolul lor

IX.9. Prin urmare, în privința poveștelor și predicilor, atunci când auzi: „Feriți cei curați cu inima, că ei vor vedea pe Dumnezeu”, să nu socotești că cei săraci cu duhul nu Îl vor vedea sau că nu Îl vor vedea cei blânzi, că nu Îl vor vedea cei ce plâng, că nu Îl vor vedea cei ce flămânzesc și însetează de dreptate, că nu Îl vor vedea cei milostivi. Să nu consideri că doar cei care sunt cu inima curată Îl vor vedea, ceilalți fiind excluși de la a-L vedea. Căci toți aceștia sunt de fapt aceiași [oameni], [oamenii curați cu inima]. Ei Îl vor vedea, dar nu Îl vor vedea pentru că sunt săraci cu duhul, pentru că sunt blânzi, pentru că plâng, pentru că flămânzesc și însetează de dreptate, pentru că sunt milostivi, ci pentru că sunt curați la inimă! [Pentru a înțelege mai bine mesajul pe care ni-l transmit Fericirile, putem face o comparație cu] felul în care funcțiile trupului ar fi împărțite diverselor mădulare trupesti și cineva ar zice, de pildă, [următoarele cuvinte în funcție de rolul pe care urmează să-l îndeplinească fiecare dintre ele]: „Feriți cei ce au picioare, că ei vor umbla. Feriți cei ce au mâini, că ei vor munci. Feriți cei ce au glas, că ei vor striga. Feriți cei ce au gură și limbă, că ei vor vorbi. Feriți cei ce au ochi, că ei vor vedea”. Tot așa [Domnul] ne-a învățat care [rol] corespunde [fiecărui mădular duhovnicesc], ca și cum ar pune laolaltă mădularele [noastre] duhovnicești²⁸. Smerenia este potrivită pentru dobândirea Împărăției cerurilor. Blândețea este potrivită pentru stăpânirea pământului. Plânsul se potrivește cu mângâierea. Foamea și setea de dreptate se potrivesc cu sațietatea. Milostenia este potrivită pentru obținerea milosteniei. Inima curată este potrivită pentru a-L vedea pe Dumnezeu.

²⁸ La fel cum trupul are mădulare cărora le sunt atribuite diverse funcții și rămâne sănătos atâta vreme cât se poate folosi de toate laolaltă, tot așa în sufletul omului credincios se regăsesc întrepătrunse toate virtuțile creștine, cu ajutorul cărora Îl descoperă pe Dumnezeu.